

14 bispekåber

Biskopper i procession
iført deres farverige,
individuelle kåber

FOTOS: CASPER TYBERG

skabt i en periode på 26 år er en enestående kreativ manifestation

Men i de seneste fem år er der ikke fremstillet nye bispekåber, og der er heller ingen aktuelle planer i den retning. Det er en skam, mener væver og tekstilkunstner Vibeke Lindhardt, der har skrevet speciale om bispekåber

Hvis der ikke sættes gang i nye bispekåber, der kan fastholde deres forankring til samtiden, er der risiko for en kirkekunstnerisk tidssløme.

Det mener Vibeke Lindhardt, væver og tekstilkunstner og ophavskvinde til et kandidatspeciale fra Aarhus Universitet.

Specialet har titlen "Bispekåber som pragt, dragt og magt set i et forsker-, producent- og brugerperspektiv." Det er den første samlede forskning om de danske bispekåber i perioden 1980-2006.

I den periode blev der fremstillet nye bispekåber til alle 10 stifter i Danmark samt to rejsekåber og kåber til Grønland og Færøerne.

Brød med tradition

Vibeke Lindhardt skriver i sit speciale:

– Det var maleren Bodil Kaalund, der med skabelsen af bispekåben til Grønland i 1980 og med de senere kåber til Aalborg og Københavns domkirker blev den første, der brød med en århundreder lang tradition: Den gyldne silkedamaskåbe med broderede stave, smykket med stiliserede palmetter/Jerikoroser. En tradition, der ellers kun forsigtigt og langt mindre revolutionerende var blevet brudt i 1959 og 1963 af væverne Kirsten og John Becker og billedhuggeren Edvard Jensen. De skabte kåber, som

ikke blot var kopier af de allerede eksisterende, men udført efter kunstnerens eget design. I specialvævede silkebrokdestoffer og med nytegnede stave. Dog forblev udtrykket og farveholdningen beslægtet med de gamle kåber.

– Kaalunds kåber blev produceret som unikaarbejder med klare tilhørsforhold til hver enkelt domkirke, og hun genoplevde som den første den fortællende tradition i sine kåber og genindførte figurbroderiet ved vidende, at hun brød med 300-400 års tradition.

– Opgøret med den store fælles fortælling til fordel for små lokale personlige fortællinger og kontekster gør kåberne til repræsentanter for postmoderne kunst og kunsthåndværk, men med referencer til de historiske kåber i produktionsform, symboler, billeder, farver og teknikker.

– Pragttekstilerne får dermed særlig værdi og opmærksomhed på samme måde, som biskopper, bispevalg og indvielser har fået det i de sidste år. Denne måde at bruge kåberne på fordrer dog også fortsat nytolkning og forandring og dermed stadig produktion af nye kåber.

Dronningens indflydelse

Af de nye kåber har dronning Margrethe II tegnet og delvist udført de fem, og det har klart været medvirkende til, at der er blevet særlig

opmærksomhed på kirketekstiler i almindelighed og bispekåber i særdeleshed.

Vibeke Lindhardt har selv medvirket ved skabelsen af bispekåben til Roskilde, og hun siger om bispekåbens betydning:

Værdighedstegn

– Bispekåben er det mest synlige værdighedstegn på biskoppens position i folkekirken. Dette tegn bliver bogstaveligt lagt på hans skuldre, og ofte er det lige netop dette øjeblik, der foreviges af pressen. Det var denne selvscenearbejdelse med rødder tilbage til middelalderen, der vakte min nysgerrighed, fortæller Vibeke Lindhardt, der har særlig interesse for liturgiske klæder og i årenes løb har vævet adskillige messehagler.

Væverne Isabel Abos Madsen og Vibeke Lindhardt vævede i 1989 bispekåber til Roskilde Domkirke